

Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu v letech 1994–2006 (31. 12.)

(Graf 1)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR

Typy pobytu v grafu uvedené zahrnují následující kategorie cizinců:

Trvalé pobytu:

1. občané EU a jejich rodinní příslušníci s trvalým pobytem,
2. občané tzv. třetích zemí (zemí mimo EU) s trvalým pobytem.

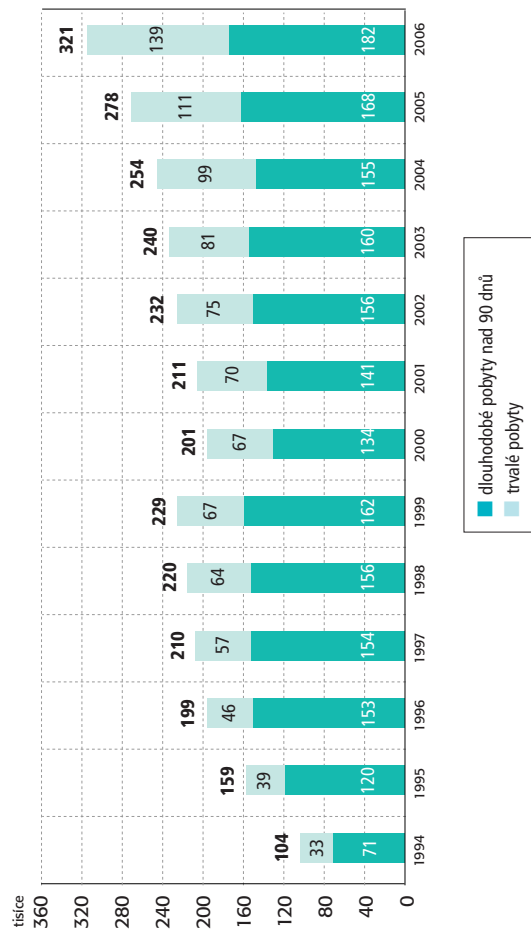
Dlouhodobé pobytu nad 90 dnů:

1. občané EU a jejich rodinní příslušníci s potvrzením o přechodném pobytu,
2. občané tzv. třetích zemí s vízami nad 90 dnů, 3. občané tzv. třetích zemí s dlouhodobým pobytem, 4. cizinci pobývající v ČR v rámci dočasné ochrany.

Mezi lety 1994 a 2006 docházelo k postupnému nárůstu počtu cizinců v ČR. Výjimkou byl rok 2000, kdy se oproti roku předchozímu počet cizinců výrazně snížil, a to přibližně o 30 tisíc osob. Pokles se týkal cizinců s dlouhodobými pobyty a obecně se přičítá legislativní úpravě pobytového režimu (1. 1. 2000 vešel v platnost nový zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR). Zákon zpřísnil získání pobytových víz a pracovních povolení (vzájemnou podmíněností udělení jednoho získáním druhého), zamezil prodloužování platnosti víz získaných v době platnosti předchozího zákona a rovněž upravil seznam náležitostí přikládaných k žádosti o udělení víza. Osoby, kterým v této době končilo povolení k pobytu byly nuceny vycestovat zpět do země, ze které do ČR přišly a zažádat o povolení k pobytu podle nového zákona. Odliv cizinců pak nebyl kompenzován odpovídajícím přílivem. Podmínky a požadavky na udělení pobytových povolení byly posléze zmírněny novelou zákona v roce 2001.

K 31. 12. 2006 bylo v ČR evidováno 321 456 cizinců, z toho 139 185 cizinců (43 %) mělo byt trvalý, 182 271 cizinců (57 %) mělo některý z dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.

Graf 1: Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu v letech 1994–2006 (31. 12.)

Poměr mezi trvalými a dlouhodobými pobytů nad 90 dnů v letech 1994–2006 (31. 12.)

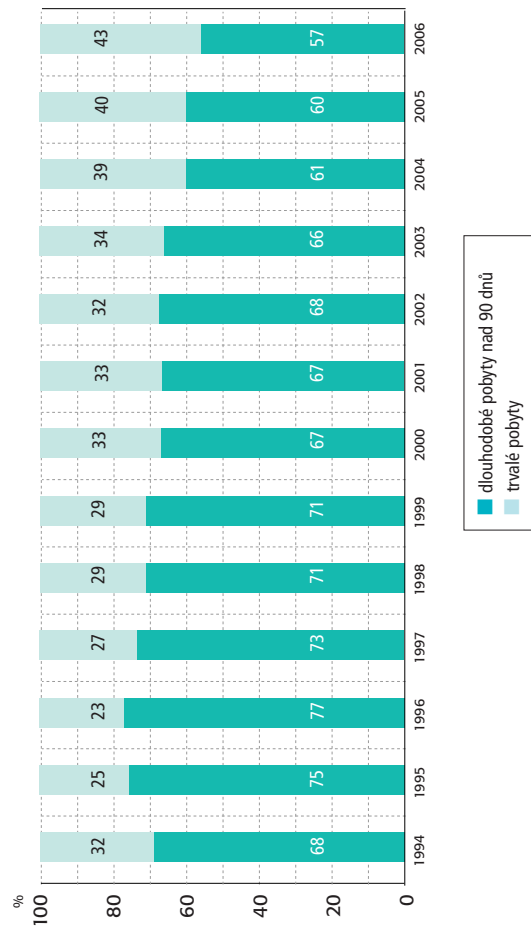
(Graf 2)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR

Postupný nárůst podílu dlouhodobých pobytů nad 90 dnů byl od roku 1997 vystřídán jeho pozvolným poklesem. Z maxima roku 1996, kdy dlouhodobý pobyt mělo 77 % cizinců v ČR, se hodnota posunula až na 57 % dlouhodobých pobytů v roce 2006 (k 31. 12.).

Značný význam měla v tomto ohledu úprava pobytového režimu do vstupu ČR do EU. Občanům EU a jejich rodinným příslušníkům bylo umožněno získat trvalý pobyt již po třech letech nepřetržitého pobytu na území ČR, pokud zde byli zaměstnáni; po pěti letech pak bez dalších podmínek. Pro občany mimo EU platily přísnější podmínky – trvalý pobyt mohli získat po 8 či 10 letech pobytu v ČR, pokud o něj nezažádali např. z humanitárních důvodů či z důvodu sňatku s občanem ČR. V roce 2006 byla novelou cizineckého zákona (zák. č. 230/2006 Sb.) zkrácena nutná doba nepřetržitého pobytu rovněž pro občany ze zemí mimo EU, kteří nyní mohou o trvalý pobyt zažádat po pěti letech pobytu v ČR bez dalších podmínek.

Graf 2: Poměr mezi trvalými a dlouhodobými pobytů nad 90 dnů v letech 1994–2006 (31. 12.)

Nejčastější státní občanství cizinců v ČR v letech 1994 a 2006 (31. 12.) – CIZINCI CELKEM

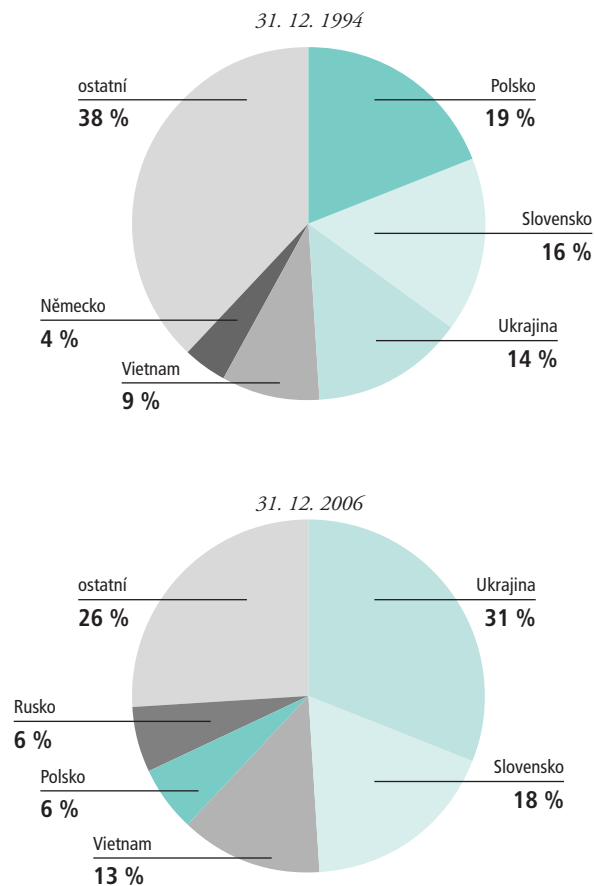
(Graf 3)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR

Mezi deset nejvýznamnějších státních občanství mezi roky 1994–2006 pravidelně patřila: Ukrajina, Slovensko, Vietnam, Polsko, Rusko, Německo a Bulharsko. Deset nejčetnějších pak v jednotlivých letech doplňovalo Srbsko a Černá Hora (bývalá Jugoslávie), Moldavsko, Spojené státy, Čína, případně Bělorusko.

K 31. 12. 1994 bylo nejčetněji zastoupeným státním občanstvím Polsko (20 021 osob, 19 % všech bydlících cizinců v ČR), dále následovalo Slovensko (16 778 osob, 16 %) a Ukrajina (14 230 osob, 14 %). K 31. 12. 2006, kdy počet cizinců v ČR narostl oproti roku 1994 téměř třikrát, bylo pořadí nejčetnějších státních občanství již odlišné – první pozici zastávala Ukrajina (102 594 osob, 31 %), následovalo Slovensko (58 384 osob, 18 %), třetím nejčetnějším bylo státní občanství Vietnamu (40 799 osob, 13 % všech bydlících cizinců k tomuto datu). Relativně nízký vzestup počtu občanů Slovenska souvisí se vstupem ČR a SR do EU a odpovídající změnou pobytového režimu. Občané EU, jakož i jejich rodinní příslušníci nemají povinnost zažádat o povolení k pobytu, pouze mohou zažádat o potvrzení o pobytu, které je nárokové a jehož cílem je usnadnit cizinci komunikaci s úřady. Doba strávená v ČR na základě potvrzení o pobytu se pak počítá do doby potřebné pro udělení pobytu trvalého.

Graf 3: Nejčastější státní občanství cizinců v ČR v letech 1994 a 2006 (31. 12.) – CIZINCI CELKEM

Nejčastější státní občanství cizinců v ČR v letech 1994 a 2006 (31. 12.) – CIZINCI S TRVALÝM POBYTEM

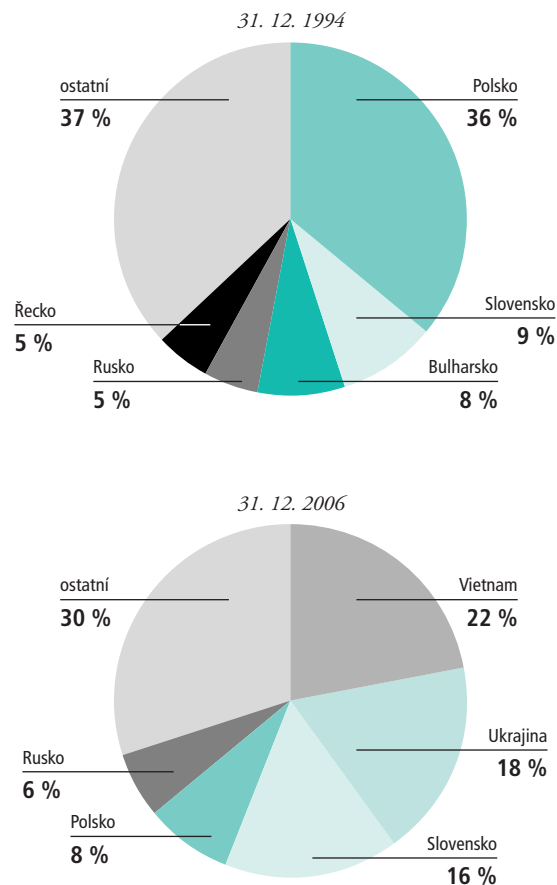
(Graf 4)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR

Značné proměny mezi rokem 1994 a 2006 dostala struktura státních občanství cizinců s trvalým pobytem v ČR. Na počátku období, tj. v roce 1994, zaujímali nejvyšší podíl mezi těmito osobami cizinci s polským státním občanstvím, kteří představovali 36 % všech cizinců s trvalým pobytem v ČR (k 31. 12.; tj. 11 910 osob.). Se značným odstupem zastali druhou pozici občané Slovenska (2960 osob), následovali cizinci s bulharským (2632 osob), ruským (1734 osob) a řeckým (1569 osob) občanstvím.

Počet občanů Polska s trvalým pobytem však po celé sledované období setrval stabilně mezi 11–12 000 osob, a to narozdíl od ostatních občanství. Nejvíce vzrostl počet občanů Vietnamu s trvalým pobytem, k 31. 12. 2006 jich Cizinecká a pohraniční policie MV ČR evidovala 30 538 (22 % všech cizinců s trvalým pobytem v ČR k tomuto datu). Relativně vysoký počet trvalých pobytů byl zaznamenán rovněž u občanů Ukrajiny (25 408 osob), přičemž k nejvyššímu nárůstu došlo mezi roky 2005 a 2006 (nárůst o 10 tisíc osob). Třetí pozici zastalo Slovensko (trvalý pobyt mělo na konci roku 2006 22 472 těchto osob), pětici nejčetnějších uzavíralo Polsko (11 320 osob) a Rusko (8898 osob).

Graf 4: Nejčastější státní občanství cizinců v ČR v letech 1994 a 2006 (31. 12.) – CIZINCI S TRVALÝM POBYTEM

Nejčastější státní občanství cizinců v ČR v letech 1994 a 2006 (31. 12.)

– CIZINCI S DLOUHODOBÝMI POBYTY NAD 90 DNŮ

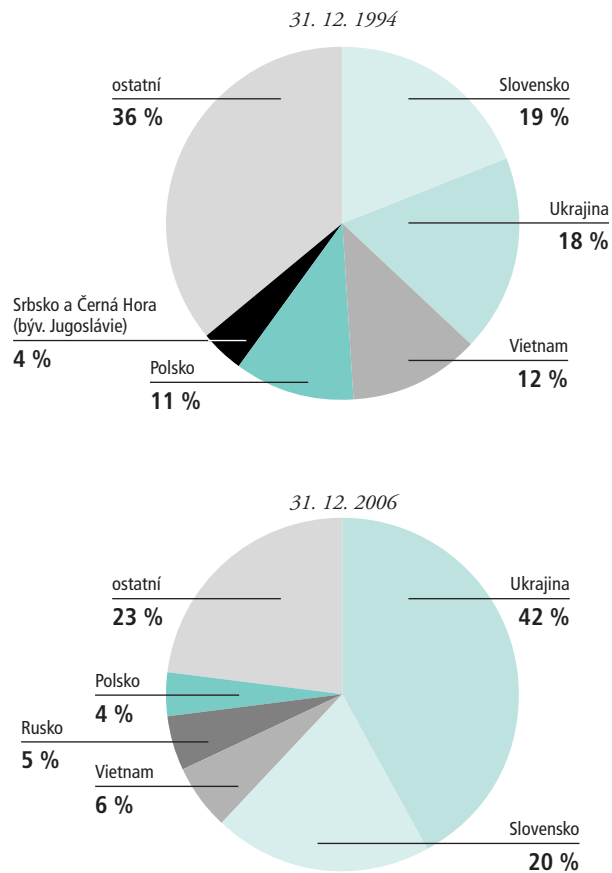
(Graf 5)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR

K 31. 12. 1994 byli mezi cizinci s dlouhodobými pobyty nad 90 dnů (čili s „netrvalými typy pobytu“) nejčastěji zastoupeni občané Slovenska (13 818 osob, tj. 19 % všech cizinců s těmito typy pobytu), následovali občané Ukrajiny (12 667 osob, 18 %) a občané Vietnamu (8550 osob, 12 %). Pětici nejčetnějších uzavíralo Polsko (8111 osob, 11 % cizinců s dlouhodobými pobyty nad 90 dnů) a s velkým odstupem Srbsko a Černá Hora (resp. bývalá Jugoslávie; 2993 osob, 4 %).

K 31. 12. 2006 byla nejčetnějším státním občanstvím cizinců s těmito typy pobytu Ukrajina (77 186 osob, 42 % všech těchto cizinců), následovalo Slovensko (35 912 osob, 20 %), dále s odstupem Vietnam (10 241 osob, 6 %), Rusko (9666 osob, 5 %) a Polsko (7574 osob, 4 %). Mezi nejčetnějšími byli tedy již výhradně cizinci pěti nejčetnějších státních občanství cizinců v ČR, přičemž více jak 60 % cizinců s dlouhodobými pobyty nad 90 dnů představovali občané Ukrajiny a Slovenska.

Graf 5: Nejčastější státní občanství cizinců v ČR v letech 1994 a 2006 (31. 12.) – CIZINCI S DLOUHODOBÝMI POBYTY NAD 90 DNŮ

Rozložení bydlících cizinců v krajích ČR – srovnání let 1996 a 2006 (31. 12.)

(Tabulka 1)

Pramen: ČSÚ, Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR

Čtrnáct krajů ČR lze s ohledem na výši podílů v nich usazených cizinců (ze všech cizinců v ČR) rozdělit do následujících tří skupin:

1. kraje s relativně vysokým podílem cizinců: Hl. m. Praha, Středočeský kraj, Jihomoravský kraj, Ústecký kraj, Moravskoslezský kraj
2. kraje s průměrným podílem cizinců: Karlovarský kraj, Plzeňský kraj, Královéhradecký kraj, Liberecký kraj, Jihočeský kraj
3. kraje s relativně nízkým podílem cizinců: Olomoucký kraj, Pardubický kraj, kraj Vysočina, Zlínský kraj

Počet cizinců v ČR mezi roky 1996 až 2006 narostl o více jak 122 tisíc osob. Nárůst počtu cizinců mezi dvěma uvedenými roky byl zaznamenán ve všech krajích, vyjma kraje Moravskoslezského, kde počet cizinců poklesl o více než 2000 osob; kraj Zlínský pak zaznamenal pouze mírný vzestup počtu cizinců (o necelých 40 osob). Nejvyšší nárůst počtu cizinců byl zjištěn v krajích s tradičně relativně vysokými podíly cizinců (ze všech cizinců v ČR), tj. v krajích první skupiny, vyjma již jmenovaného kraje Moravskoslezského a rovněž v kraji Karlovarském.

Podíl cizinců na obyvatelstvu v krajích usidleném:

Relativně vysoké podíly cizinců na obyvatelstvu byly zaznamenány v Praze (8,7 %) a v kraji Karlovarském (5,3 %). O něco nižší, avšak stále relativně vysoké podíly přesahující 3 % byly zjištěny v kraji Středočeském, Ústeckém a Libereckém. Naopak nejnižší podíly cizinců na obyvatelstvu byly zaznamenány u krajů výše zařazených do třetí skupiny (viz tabulka).

Tabulka 1:

Podíl cizinců na obyvatelstvu v krajích ČR – srovnání let 1996 a 2006 (31. 12.)

Kraj	31. 12. 1996		31. 12. 2006		rozdíl 2006–1996	
	počet cizinců	podíl cizinců na obyv.	počet cizinců	podíl cizinců na obyv.	rozdíl v počtu cizinců	rozdíl procent. bodů
Hlavní město Praha	61 203	5,1	103 482	8,7	42 279	3,6
Středočeský kraj	22 413	2,0	42 588	3,6	20 175	1,6
Jihomoravský kraj	14 723	1,3	27 983	2,5	13 260	1,2
Ústecký kraj	13 985	1,7	26 336	3,2	12 351	1,5
Moravskoslezský kraj	22 779	1,8	20 602	1,6	-2 177	-0,1
Karlovarský kraj	7 670	2,5	16 075	5,3	8 405	2,8
Plzeňský kraj	8 670	1,6	15 432	2,8	6 762	1,2
Královéhradecký kraj	8 418	1,5	13 326	2,4	4 908	0,9
Liberecký kraj	8 446	2,0	13 148	3,1	4 702	1,1
Jihočeský kraj	9 175	1,5	12 584	2,0	3 409	0,5
Olomoucký kraj	6 037	0,9	8 499	1,3	2 462	0,4
Pardubický kraj	5 335	1,0	7 670	1,5	2 335	0,5
Kraj Vysočina	3 739	0,7	7 016	1,4	3 277	0,7
Zlínský kraj	6 558	1,1	6 596	1,1	38	0,0

Pozn.: seřazeno sestupně podle počtu cizinců v kraji v roce 2006

Věková struktura cizinců

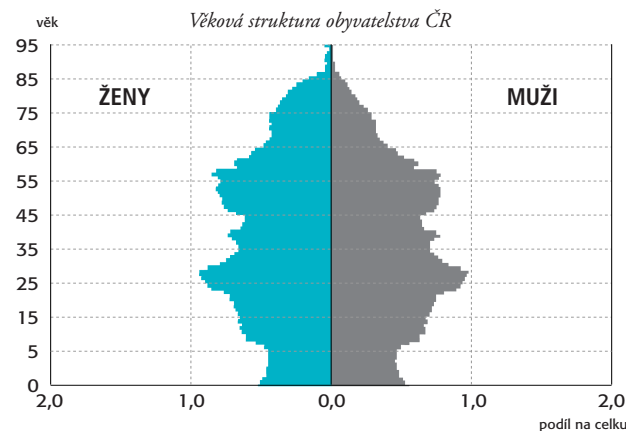
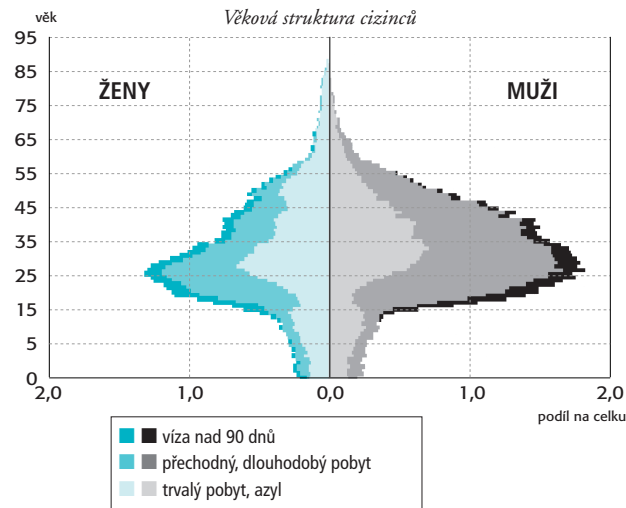
(Graf 6)

Pramen: ČSÚ, Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR

Grafy ukazují zřejmou rozdílnost věkové struktury obyvatelstva ČR a cizinců. Věková struktura cizinců odráží zejména skutečnost, že naprostá většina těchto osob (89 %) se nachází v produktivním věku (15–64 let), což odpovídá ekonomickému charakteru migrace. Pro srovnání osoby v produktivním věku tvořily v populaci ČR téměř o 20 procentních bodů méně, tedy 71 %. V souladu s rostoucí délkou pobytu cizinců (např. cizinci s vietnamským státním občanstvím) pak postupně vzrůstal v populaci cizinců podíl dětské složky – ta byla v populaci ČR zastoupena 14 % osob, v populaci cizinců pak 8 % osob. Odlišné věkové rozložení se prokázalo taktéž v kategorii osob nad 65 let, která byla u cizinců zastoupena přibližně 3 %, v populaci ČR pak 14 % osob (údaje k 31. 12. 2006).

Obdobné věkové rozložení cizinců bylo zjištěno ve většině krajů ČR. Výjimkou byly kraje na hranicích s Německem, tj. kraj Plzeňský, Karlovarský a Ústecký, které se od ostatních regionů odlišovaly vyšším zastoupením cizinců ve věku 0–14 let (zejména následkem vyššího zastoupení občanů Vietnamu, v menší míře pak občanů Ukrajiny, Slovenska a Ruska). Kraj Moravskoslezský se vyznačoval vyšším zastoupením cizinců starších 65 let (tito představovali 6 % všech cizinců v tomto kraji usídlených), a to především relativně vysokým zastoupením občanů Polska v tomto věku.

Graf 6: Věková struktura cizinců a obyvatelstva ČR (31. 12. 2006)

Rodinný stav cizinců

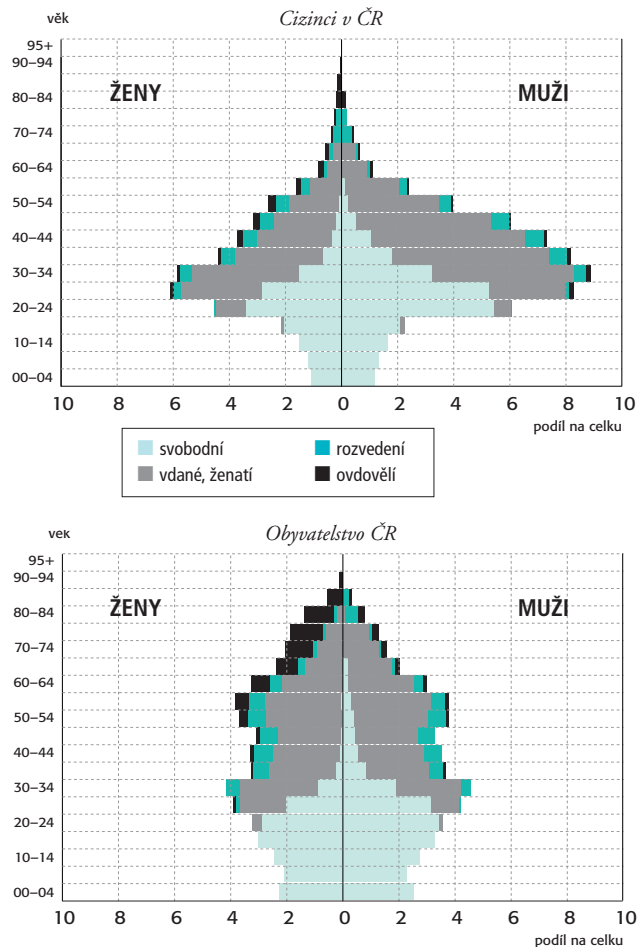
(Graf 7)

Pramen: ČSÚ, Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR

Rodinný stav cizinců nezaznamenává oproti rodinnému stavu obyvatelstva ČR výraznějších změn. Jisté odlišnosti jsou způsobeny vysokým zastoupením cizinců v produktivním věku (15–64 let). U cizinců je mírně navýšen podíl ženatých, resp. vdaných – nižší podíly lze pak najít u osob ovdovělých.

K 31. 12. 2006 bylo téměř 40 % cizinců svobodných, 50 % ženatých, příp. vdaných; 7 % cizinců bylo rozvedených, 2 % z nich ovdovělých. V populaci ČR bylo rovněž téměř 40 % osob svobodných, 45 ženatých, resp. vdaných; rozvedení představovali 9 %, ovdovělí 7 % osob.

Graf 7: Rodinný stav cizinců a obyvatelstva ČR (31. 12. 2006)

Účel pobytu cizinců

(Graf 8)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR

Povolení k pobytu cizinců je úzce svázáno s účelem tohoto pobytu, tj. cizinci se povoluje pobývat na území ČR za jistým účelem.

K 31. 12. 2006 měli cizinci s trvalým pobytem pobyt ponejvíce za účelem sloučení rodiny (60 % všech cizinců s trvalým pobytem) a za účelem usídlení (38 % těchto osob), ostatní účely byly zastoupeny pouze minimálně.

Cizinci s ostatními typy pobytu (s pobytem dlouhodobým, přechodným, vízy nad 90 dnů) pak měli pobyt zejména za účelem zaměstnání (70 % všech cizinců s dlouhodobými pobyty nad 90 dnů), dále pak za účelem podnikání na živnostenské oprávnění (14 %), za účelem sloučení rodiny (10 %) a 4 % z nich za účelem studia či praxe (údaje k 31. 12. 2006).

Graf 8: Účely pobytu cizinců (31. 12. 2006)

